

Oslo Utdanningsetaten, Inntakskontoret

Vitnemål fra FOV

Seksjonssjef Kari
Wennemo,
Utdanningsetaten i
Oslo

VIGO brukerforum 22.10.2025

Opplæringsloven

§ 5-1 *Rett til vidaregåande opplæring*

- ▶ Dei som har **fullført grunnskolen eller tilsvarande** opplæring, har rett til vidaregåande opplæring **etter dette kapittelet**. Det gjeld også dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg. Retten gjeld berre for dei som truleg skal vere i Noreg i meir enn tre månader i samanheng.
- ▶ Vilkårene utdypet i opplæringsforskriften

§ 4-1 **Kven som har rett til vidaregåande opplæring:**

" Dei som har vitnemål for fullført norsk grunnskole eller dokumentasjon på tilsvarande opplæring, har rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 5-1 første ledd.

Opplæringsloven

§ 18-3 *Rett til vidaregåande opplæring for vaksne*

- ▶ Dei som har **fullført grunnskoleopplæring eller tilsvarande** opplæring, men **ikkje** har studiekompetanse eller yrkeskompetanse frå vidaregåande opplæring, har rett til vidaregåande opplæring for vaksne frå det skoleåret som tar til det året dei fyller 19 år. Det gjeld også dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg.
- ▶ Samme vilkår som for ungdom, ref opplæringsforskriften § 13-1, som viser til § 4-1.

Opplæringsloven

§ 18-2 Rett til førebuande opplæring for vaksne (FOV)

- ▶ Dei **som treng** førebuande opplæring i fag eller i grunnleggjande ferdigheiter, men **ikkje lenger har rett til grunnskoleopplæring etter § 2-1**, har rett til førebuande opplæring for vaksne.
- ▶ Søkjarar har mellom anna rett til førebuande opplæring dersom dei ikkje har fått tilfredsstillande opplæring før, dersom dei treng opplæring i fag eller grunnleggjande ferdigheiter som ikkje var del av læreplanen då dei fekk grunnskoleopplæring, og dersom dei treng ny opplæring på grunn av skade eller sjukdom. Når det skal vurderast om ein søkjar treng førebuande opplæring, skal det takast omsyn til kva søkjaren sjølv meiner.
- ▶ Dei som har rett til vidaregåande opplæring etter kapittel 5, har **ikkje** rett til førebuande opplæring etter denne paragrafen.

Opplæringsforskriften

▶ § 15-26 Vitnemål i førebauende opplæring for vaksne

Tredje ledd:

*Krava til vitnemål er **sluttvurdering** i faga norsk eller norsk for språklege minoritetar, engelsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag.*

▶ § 15-10 Sluttvurdering i fag og modular

- ▶ *Reglane om sluttvurdering i fag i § 9-15 gjeld for sluttvurdering i fag og modular for vaksne deltakarar så langt dei passar.*
- ▶ *Sluttvurderingar for vaksne deltakarar er **standpunktkarakterar, modulvurderingar, eksamenskarakterar og godkjend realkompetanse.***

Opplæringsforskriften forts.

▶ § 9-15 Sluttvurdering i fag

Andre ledd:

*Sluttvurderingar i grunnskolen er
standpunktkarakterar og eksamenskarakterar.*

Tidligere praksis og fortolkning

- ▶ Deltakere på FOV med IV i ett eller flere fag har **ikke** fått vitnemål.
Ref Udir-3-2012 (tolkningsskriv til tidligere forskrift), pkt. 5.3
Individuell vurdering:

" **Sluttvurderinger** i grunnskoleopplæring for voksne er standpunktkarakterer, realkompetansevurdering og eksamenskarakterer, jf. §§ 4-11 til 4-13."

- ▶ Fra høringen:
"§ 15-26 viderefører tidligere § 4-29."

Udirs nytolkning:

- ▶ Deltakere på FOV (grunnskole VO) skal kunne få vitnemål med IV i ett eller flere fag.

UDIR skriver at dette bare er en "tydeliggjøring" av regelverket.

- ▶ Dette utsagnet harmonerer ikke med Udirs egen tolkning i nevnte tolkningsskriv for tidligere forskrift.

UDIRs oppdaterte 050825 merknaden til opplæringsforskriften § 15-26:

- ▶ "Endret 05.08.2025: Lagt til nytt annet avsnitt om forståelsen av begrepet fullført. Ref. 2025/4397.
- ▶ Paragrafen er gitt med hjemmel i opplæringsloven § 19-1 tredje ledd og viderefører § 4-29 i den tidligere forskriften.
- ▶ Begrepet «fullført» skal forstås på samme måte som i § 9-43. **Det innebærer at også deltakere som har fått IV eller ikke har bestått i en sluttvurdering, kan få ført dette på vitnemålet.** Dette gjelder ikke realkompetansevurdering der det er krav om minst karakteren 2 for å få godkjent realkompetanse, se § 15-3. Dersom man ikke har bestått eller har fått IV i en modurvurdering, gjelder § 9-44 om kompetansebevis."

UDIRs nytolkning uheldig, fordi:

- ▶ Kan opparbeide seg rett til videregående opplæring (for ungdom eller voksne), uten å ha vært til stede på FOV, **og samtidig kunne miste retten til FOV**, som er det nivået de trenger opplæring på.
- ▶ Ikke i tråd med fullføringsreformen. Å ta inn elever til feil faglig nivå (vgo) vil ikke øke andelen som fullfører og består vgo.
- ▶ Ikke vært gjenstand for høring, som en såpass vesentlig endring bør.
- ▶ Ikke noe godt argument for nytolkningen at man får vitnemål etter 10. klasse med IV, bl a fordi:
 - 10-årig grunnskole er obligatorisk (skoleplikt), det er ikke FOV
 - At mange 16-åringer begynner på vgo uten tilstrekkelig faglig grunnlag er ikke et godt argument for å la voksne gjøre det samme.
(Likebehandlingstenkning på avveie.)

Veien videre:

- ▶ Oslo venter på svar på to oppfølgingsspørsmål til UDIR, om hhv "kan" og tilbakevirkende kraft.
- ▶ Oslo vil ta opp saken i fylkesutdanningssjefskollegiet med tanke på å be UDIR trekke tilbake sin nytolkning.
- ▶ Hvordan ser andre fylker på UDIRs nytolkning?

Bør spørre UDIR:

- ▶ Hvordan tenker UDIR at økt inntak av elever til videregående opplæring uten tilstrekkelig faglig nivå vil bidra til å realisere hovedintensjonen med fullføringsreformen?